

Яворська Олена

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 013 «Початкова освіта»,
Житомирський державний університет імені Івана Франка;

науковий керівник: **Яценко Світлана**,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ

Актуальність теми дослідження зумовлено тим, що в сучасному світі, коли більшість батьків багато працюють група продовженого дня на сьогоднішній день є однією із структур виховання дітей яка допомагає організувати комфортні умови для їх відпочинку і проведення навчально виховної роботи в позаурочний час. Робота в групі продовженого дня є важливою частиною системи навчально-виховного процесу школи, яка поєднує всі форми виховання, навчання, розвиток з різних сторін творчої активності школяра і суспільно корисної діяльності його.

На рівні педагогічної теорії практики розгляд організації дозвіллевої діяльності молодших школярів груп продовженого дня є актуальним з огляду на необхідність впровадження ідей Нової української школи, яка полягає в партнерській взаємодії учасників або учасниць дозвіллево-виховного процесу. Нова українська школа покликана плекати національну ідентичність, виховувати відповідальність не лише за себе, а й за розвиток і добробут країни та людства загалом. Виховання в цьому значенні – це цілісний, постійний і наскрізний процес формування духовно-моральної особистості, розвитку таких рис характеру і якостей, що необхідні державі, суспільству та самій особистості. Виховний пріоритет на сьогодні – сформуванню в дітей уявлення про світ і суспільство, спираючись на загальнолюдські та духовні цінності.

Дозвіллева діяльність школярів молодшого віку була предметом наукового розгляду в працях зарубіжних і вітчизняних дослідників

(В. Дімітрової, Я. Дімової (Болгарія) Ш. Голчека (Словаччина), В. Чубенка, М. Горобєя [2], Ж. Готдаєва (Туркменія), Т. Рабченюк [9]); розвитку проблемі мережі ГПД присвячені роботи А. Бондаря, К. Присяжнюк [8], В. Чубенка; педагогічні основи розвитку ГПД досліджували, Д. Стельмухов; зміст, форми та методи навчально-виховної роботи у ГПД вивчали Г. Манке, І. Мар'єнко; організації самопідготовки учнів та вихованню самостійності молодших школярів присвячено наукові доробки Л. Веденісовій, В. Мартиненко; теоретичні і практичні погляди соціального розвитку молодшого школяра в умовах такого навчального закладу стали предметом дослідження Т. Герлянд; з точки зору управління навчально-виховним процесом у ГПД поглиблено В. Саприкіним [1, с. 18]

Останнім часом в розвитку соціально-педагогічної роботи в Україні відбувається переосмисленням традиційних підходів до роботи з дітьми, значними змінами та новаціями в цій сфері. Це створює необхідність її теоретико-методичного обґрунтування, аналізу, вимагає розробки нових підходів до соціально-виховного процесу молодших школярів з урахуванням сучасних уновітнень у практиці соціально-виховної і педагогічної роботи.

Переважаючим простором є вільний час, в ньому відбувається духовний та фізичний розвиток дитини, її соціалізація. Цю проблему розглядали представники класичної педагогічної думки: А. Макаренко, Я. Коменський, С. Шацький, К. Ушинський, В. Сухомлинський, пов'язуючи розвиток особистості підростаючого покоління з правильною організацією її життєдіяльності, ураховуючи фактори та чинники вільного часу. Велике значення в цій сфері становить робота сучасної вченої, яка зробила значний внесок у розробку проблеми організації вільного часу, Г. Євсєєва [3, с. 52]. В її роботах освітлено проблеми раціонального використання вільного часу учнів, визначено стандарти культури вільного часу, де розроблено нові сучасні методи й форми в культурно-дозвілєвій діяльності.

На думку Є. Акнаєвої та В. Піча організація змістовного дозвілля – це управління вільним часом дітей шляхом створення умов, які забезпечують вільний вибір змістовних форм та засобів проведення вільного часу, у відповідності до їхніх різнобічних інтересів і потреб [4, с.

21]. Надання можливості кожній дитині активно виявити себе, виявити власну ініціативу, а не лише сприймати і брати участь у заходах, які підготував вихователь – така думка М. Бушканець. Т. Черніговець дає своє трактування – наповнення вільного часу учнів змістом, що особливо сприяє формуванню в них духовності, національної свідомості, загальнолюдських рис, творчих здібностей [7, с. 379]. За словами І. Бойчевої це двобічний процес, у якому органічно поєднуються опосередкований педагогічний вплив вихователя ГПД з активною самодіяльністю учнів, їхньою свободою у виборі видів і форм дозвілля та способів наповнення його змістом [5, с. 480].

Найбільш цікавими і привабливими для дітей формами вільного часу дозвілля як показує практика є використання різних ігор, цікавої музики, сучасних танців, квестів та шоу. Але, на жаль, робота у ГПД не завжди планується з інтересів дітей, тому є не ефективною в їх вихованні та навчанні. На сьогоднішній день потрібно знати не тільки культурні запити підростаючого покоління, а й передбачати їх зміни в майбутньому, уміти швидко реагувати на них, бути готовими запропонувати нові форми і види дозвіллевих занять. Отже, потрібно розробити для різних груп дітей диференційовані форми організації дозвілля, необхідно щоб ця організація містила в собі різноманітні види діяльності з врахуванням вікових і соціальних особливостей. Так як кожна дитина індивідуальна особистість, яка має свої інтереси, потреби, рівень культурної і психологічної підготовки, кількістю вільного часу і своїм відношенням до нього. Всі ці критерії обов'язково потрібно враховувати в роботі вихователя груп продовженого дня. Повинні використовувати і пропонувати дітям найбільш ефективні і корисні для розвитку дитини, в кожному конкретному випадку, дозвіллеві заняття. Вибір і можливість зміни різних видів діяльності потрібно здійснювати на науковій основі.

Проблема, над якою завжди працює вихователь ГПД: «Формування у дітей загальнолюдських цінностей, любові до рідної землі, національних традицій українського народу.» Життєве кредо таке як : «Хай оживає істина стара: людина починається з добра».

Доведено, що за допомогою групи подовженого дня (ГПД) розв'язується одне із головних завдань школи – допомогти дитині сформувати та реалізувати свій пізнавальний і творчий потенціал,

соціально адаптуватися, навчитися плідно використовувати свій вільний час. Адже в умовах групи продовженого дня можливо створити оптимальну атмосферу для реалізації не лише освітніх і виховних завдань, а й відпочинку, гурткової роботи, виявити та розвинути індивідуальні здібності, реалізувати особистісні потреби школярів, диференційовано підійти до організації позаурочної діяльності [6, с. 78].

Групи продовженого дня – досить ефективна форма організації вільного часу учнів. Така форма роботи сприяє формуванню ціннісних орієнтирів, становленню естетичних принципів учнів. Також ГПД – одна з результативних форм організації ранньої професійної орієнтації учнів, більше того, сьогодні групи продовженого дня досить часто організують саме в такий спосіб: для виявлення, визначення й реалізації на ранній стадії розвитку особистості наявних задатків до різних видів діяльності.

Спостерігаючи, ми бачимо, що гарне самопочуття дитини в групі продовженого дня, настрої, бажання відвідувати групу, безпосередньо залежить від змісту й форм організаційної програми дозвілєвої діяльності, характеру спілкування й відносин, які складаються в середині групи.

Основними напрямками планування роботи в ГПД є: збереження здоров'я, запровадження та формування здорового способу життя; привиття вихованості учнів. Педагог-вихователь планує і організовує життєдіяльність учнів (вихованців, дітей) і здійснює їх виховання в групі продовженого дня. Використовує різноманітні прийоми, форми, методи і засоби навчання та виховання. Разом з медичними працівниками забезпечує збереження і зміцнення здоров'я вихованців, проводить заходи, які сприяють їх психофізичному розвитку. Організовує планове виконання режиму дня, виконання учнями молодших класів домашніх завдань, надає їм допомогу у навчанні, організовує дозвілля, залучає їх до художньої та науково-технічної творчості, гурткової роботи та до інших занять за інтересами. Організує з урахуванням віку вихованців роботу з самообслуговування, дотримання ними вимог з охорони праці, техніки безпеки, участь у суспільнокорисній праці.

Отже, сучасні методи і форми культурно-дозвілєвої діяльності молодших школярів у групі продовженого дня обумовлені потребами суспільства в розширенні демократії та гласності, удосконаленням

суспільних відносин, розвитком різнобічних здібностей молодших школярів у групі продовженого дня, продуктивним проведенням їх дозвілля в різних цікавих для дітей формах.

Організація дозвілєвої діяльності молодших школярів у групі продовженого дня передбачає запровадження відповідної програми, удосконалення змісту, форм та методів її реалізації.

Список використаної літератури:

1. Герлянд Т. М. Роль вихователя групи продовженого дня у формуванні всебічно розвиненої особистості молодшого школяра // Наукові записки (Серія: Педагогічні науки): у 2-х частинах. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2003. Вип. 52 (ч. 2). С. 70-71.

2. Горобей М.П. Педагогіка, психологія, медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту, 2011, т. 10, с. 20-22.

3. Євсєєва О. Г. // Наукові праці Вищого навчального закладу "Донецький національний технічний університет". Сер. : Педагогіка, психологія і соціологія. - 2013. - № 2. - С. 110-118. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npdntu_pps_2013_2_25

4. Киричок В.А. Використання інноваційних форм і методів у вихованні культури гідності молодших школярів у позаурочній діяльності. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. 2013. Вип. 17(1). С. 327-335.

5. Овчарова Р.В. Довідкова книга соціального педагога. М.: ТЦ Сфера, 2002. 480 с.

6. Самойленко О. Сучасні проблеми підготовки та професійного удосконалення працівників сфери освіти : тези VII Міжнародної науково-практичної конференції (23 квітня 2021 року, м. Чернігів).

7. Основи здоров'я (1 - 4 класи) // Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. - К. : Видавничий дім „Освіта”, 2012. С. 314 - 316

8. Присяжнюк К.Ф. «Школи і групи подовженого дня» (1974).

9. Рабченюк Т. С. Виховання обдарованої дитини в сучасному навчальному закладі: організаційно-управлінський аспект : навч.-метод. посібник / Т. С. Рабченюк, В. В. Демченко. Рівне : РОІППО -"Ліста-М", 2004. 180 с.